

bila je pri njih starodavna omika; njih sosedje, Kelti in Germani se tudi niso izobrazili dotlej, dokler niso poljedelci postali. Tako je tudi pri surovih ljudstvih, po drugih delih sveta; ako hočejo Evropejci taka ljudstva izobraziti, morajo jih najpervo navaditi polje obdelovati. — A poglavito pa zavisi omika od odgoje. (Dalje prih.)

Poduk v risanju na ljudskih šolah po Grandauer-jevih predlogah.

(Iz Oesterr. Schulbote.)

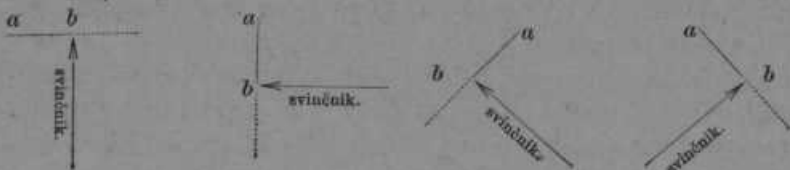
(Dalje.)

Prednji del roke od komolca (Vorderarm) ali tudi laketa je tako rekoč podaljšan svinčnik, tedaj se mora tudi tako sukati in obračati tje, kamor s svinčnikom pomerimo (roka gre toraj za svinčnikom. *) Ako hoče na pr. učenec narisati porazno (vodoležno ali horizontalno čerto), dene se svinčnik na papir tako, da nareja z vodoležno čerto, ki se ima narisati, pravi kot. V tem slučaju bo tedaj prednja roka v ravno taki meri, in zgornja roka (od komolca proti rami) se bode pritisnila na desno stran telesa. Ako učenec risa navpično čerto, postavi se svinčnik proti nji (navpični čerti) tudi v pravem kotu, toraj v horizontalno mér, tedaj bo tudi desna prednja roka v taki meri slonela na mizi ali klopi.

Že poprej smo omenili, da je zelo važno, kako se ima svinčnik držati. Na višji stopinji risa se brez pik in se morajo razdelivne in osnovne čerte tako na lahko risati, kakor da bi jih kdo na papir bil udihnil; a ker je to le mogoče, če se svinčnik prav derži in vódi, in ker je od tega tudi odvisno, da je roka lahka in gibčna, izplača se vendar-le trud, da to stvar bolj na tanko pregledamo.

Kar se tiče kakovosti „svinčnika“, naj bode letá, kakor predpisuje instrukcija, ne preterd, ne premehak. Učenci imajo pa navadno raje terji svinčnik, ker se surove in nečiste čerte začetnikov tem gerše vidijo, čim mehkeje je svinčnik, s katerim čerte izpeljujejo. Ako pa začetni risar rabi terd svinčnik, dobi gotovo terdo, neukretno in okorno roko; tedaj

*) Glavno vodilo pri risanju čert v raznih legah je to: Svinčnik mora s čerto, katero hočemo risati, narejati pravi kot, ali — proti risani čerti mora navpično mér imei, na pr.

je treba zelo skerbno paziti na to, da učenci risajo z mehкими svinčniki. Okrogli svinčniki, ki se radi v roki sučejo, so pod enakimi pogoji boljši od robatih.

Svinčnik mora poostren in dovolj dolg biti tako, da ga veliko izpod roke gleda in da se s tremi persti, ki ga prav rahlo deržé, lahko sim in tje suče. Kjer je le količkaj mogoče, se mora gledati na to, da imajo kakor instrukcija omeni, učenci troje poostrenih svinčnikov poleg sebe, ker skušnja uči, da večina učencev, nekateri iz lenobe, a drugi iz gorečnosti, da bi z delom ne prenehali, opusté ostriti svinčnike*) ter rišejo naprej s tumpastim svinčnikom.**)

Dasiravno se samo ob sebi razumeva, da se vse čerte potegujejo od zgor na vzdol in od leve na desno, vendar se zapazi, da so nekateri učenci tako čudni, da delajo čerte od vzdol na vzgor; a ta napačnost se ne sme terpeti.

Pri prvem podučevanju, ki meri na to, da se učenci navadijo ravnih čert, je učitelju nálog, da obvaruje učence takih slabih razvad, kakor smo jih poprej našteli. To ni lahko, in učitelj mora neprestano na to paziti. Nadčuva naj pazljivo učence ter odpravlja vse take neprilichnosti, kjer se hočejo prikrasti in ustanoviti. Zato bode pa videl, da čez nekaj časa njegovi učenci život pravilno deržé, da so risanke pred njimi v pravi legi, in da svinčnik lahko, složno in prosto sučejo, in to so tri poglavitne reči, katerih smo poprej omenili.

Sedaj pride še le čas, da učenik gleda izključljivo na to, kar učenci risajo, in da podučevanje redoma napreduje. Da so na nižji in srednji stopinji pikčaste risanke v navadi, je radi tega, da dobi otrok, ki mu še niso zmožnosti razvite, podpore; čim bolj se mu roka izuri, tem manjši je podpora, a poslednjič se mu čisto odvzeme. Tedaj sledi napredovanje versta za versto: 1. gostopikčasta mreža, 2. redkopikčasta mreža, 3. gosto- in redkočertasta mreža, 4. mreža s pikami od 2 do 4 centimetrov razmaknjenimi in 5. brez pik ali mreže in začenja se prosto risanje. V Grandauerjevih predlogah je oskerbljeno za to, da se zmerno napredovaje mora postopati dalje, ker je določenih za nižjo in srednjo stopinjo nič manje od 60 pól. Prvih 30 (sešitek I., II., III.) obsega zlagoma naprej stopajè jednostavne oblike, ki se napravijo, vezaje poteze v porazni, navpični in povprečni meri. Ko jih učenci izpeljujejo, imajo pred seboj zvezke, kjer so pike le po 1 ctm. narazen. Na srednji stopinji (pola 31—60, zvezek IV., V. in VI.) so v sešitkih pike po 2 ctm. vsaksebi in od 41. pole naprej po 4 ctm.

*) V ljudski šoli na deželi bi imeli zadovoljni biti, da bi vsak učenec vsaj jednega imel.

**) Pri naših učencih večidel pogrešamo noža, in če ga imajo, se radi igrajo z njim.

V oblikah V. sešitka prehaja se od vezanega do prostega risanja s tem, da učenci sami stavljajo vmes pike po odločenem prostoru; tako se napeljujejo, da samostalno in prosto delajo in se poslednjič pripeljejo do tiste stopinje, na kateri se ima začeti prosto risanje.

Vsled instrukcije naj se proti koncu druge polovice na srednji stopinji vpeljuje risanje po narekovanji po lahkih izgledih iz oblikoslovja; samo ob sebi se razumeva, da učitelju ni treba risati na šolsko tablo. Ako še nekater učitelj ne vidi dovolj, koliko je vredno risanje po narekovanji, bode mu to vse jasno, ko se bode z učenci poskusil v nekaterih izgledih. Ker se risanje po narekovanji ima izpeljati po ustnem napovedanji, so učenci zmirom pazni in treba je, da delajo z vso močjo samovlastno. A tudi od učenika se pri takem risanju nič manj ne tirja, kakor od učencev, kajti sila natančen mora biti pri svoji napovedbi, ker on zahteva, da vsi učenci jednako izpeljujejo, in ne sme dopuščati, da bi kdo to različno razlagal. Oblike, katere voli učitelj za narekovalno risanje, morajo biti skoz in skoz jasne in določne. Težave, katerim ogniti se učitelju od začetka ni mogoče, zginjajajo kakor raste skušnja in vaja. „Grandauerjeva“ šola ima v VI. sešitku (51—54. pola) dovolj dobro odbranih jednostavnih oblik za narekovalno risanje, in „v navodu“, ki je pridjan šoli (zbirki), je obširno popisano, kako se ima to obravnovati.

Sposobne so tudi zato največ vse oblike, ki so zapopadene v naslednjih zvezkih, ako ne njih vse, pa deloma, in ako se ima narekovalno risanje, kakor instrukcija veleva, nadaljevati tudi na višji stopinji, bode to mogoče le tako, da se tisti deli narisavnih oblik, ki so jim tako rekoč geometrijsko okostje in ki so sposobni za narekovanje, učencem narekajo, a drugi deli, ki niso za to sposobni, na tablo narišejo.

(Konec prih.)

Dopisi in novice.

— *Občnega zbora* (XII.) »Slov. Matice« v Ljubljani 24. prosenca se je vdeležilo čez 70 udov. — Udje so dobili za l. 1876: 1. Dr. Lovro Toman, s podobo, životopisom in pesemsko zbirko. 2. Letopis. 3. Zemljevide: Skandinavijo, Francijo, Veliko Britansko in Irsko. — Premoženja ima »Matica« vsega skupaj: 57.895 gl. Troška je bilo 3928 gl. 70 kr. V odbor so bili voljeni: dr. Sterbenec s 402, Herman s 401, Kosar s 400, Poklukar s 399, dr. Tonkli s 399, Šavnik s 392, Souvan s 382 in Klun s 274 glasovi. —

Odborova seja pa je bila v sredo 21. februarija z naslednjim programom: 1. Bereta se zapisnik 38. odborove skupščine in 12. občnega zbora. 2. Volitev predsednika, dveh podpredsednikov, blagajnika, tajnika, knjižničarja, pregledovalca društvenih računov in dveh ključarjev. 3. Razprava o sklepih 22. občnega zbora. 4. Razprava raznih »Matičnih« zadev.

Navzočnih je bilo 12 ljubljanskih in 1 vnanji odbornik (g. Parapat). Naznanil se je izid volitev zadnjega občnega zbora in omenjal zapisnik zadnje